

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽELDYNŲ ĮSTATYMO Nr. X-1241 PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS
ĮSTATYMO NR. I-2223 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Šiuo metu galiojantis Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas (toliau – Įstatymas) nebeatitinka visuomenės poreikių dėl reglamentavimo apimties ir teisinio reguliavimo aiškumo ir suderinamumo su kitais įstatymais reikalavimų: Įstatyme numatytos institucijų funkcijos ir atsakomybė apibrėžtos nepakankamai, Įstatymo nuostatos nebeatitinka išaugusio visuomenės aktyvumo ir noro būti informuoti ir dalyvauti priimant sprendimus dėl želdynų kūrimo bei želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo, nepakankamai reglamentuoti želdynų ir želdinių būklės ekspertizės atlikimo klausimai, Įstatyme nenustatyti kvalifikaciniai reikalavimai želdynus projektuojantiems, želdynus ir želdinius prižiūrintiems ir tvarkantiems asmenims neužtikrina profesionalaus šių darbų atlikimo, taip pat Įstatymo nuostatos nesuderintos su per paskutinius keletą metų pakeistų žemės naudojimą, teritorijų planavimą ir statybos santykius reguliuojančių įstatymų nuostatomis.

Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo Nr. X-1241 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Projektas) parengtas siekiant nustatyti aiškesnį želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo teisinį reguliavimą, išplėsti visuomenės galimybes dalyvauti priimant sprendimus dėl želdynų kūrimo bei būti informuoti apie numatomus želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo darbus, įtvirtinti profesinės kvalifikacijos reikalavimus nepriklausomiems želdynų ir želdinių ekspertams, želdynų projektavimo bei želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo darbus atliekantiems asmenims bei suderinti Įstatymo nuostatas su žemės naudojimą, teritorijų planavimą ir statybos santykius reguliuojančiais įstatymais.

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 (toliau – AA įstatymas) 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – AAĮ projektas) parengtas siekiant jo 6 straipsnio 7 dalies 7 punktą suderinti su Projekto 5 straipsnyje savivaldybių institucijoms priskirta kompetencija želdynų ir želdinių valdymo srityje.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai
Įstatymų projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija.

Įstatymų projektus parengė Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos ir miškų politikos grupės vyriausioji specialistė Orinta Kazėnienė, tel. 278 6551, el.p. orinta.kazeniene@am.lt (Gamtos apsaugos ir miškų politikos grupės vyriausiasis patarėjas Algirdas Klimavičius, tel. 278 6568, el. p. algirdas.klimavicius@am.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu želdynų ir želdinių apsaugą, priežiūrą ir tvarkymą, želdynų kūrimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai:

1) Kriterijai, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 206 „Dėl kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, patvirtinimo ir medžių ir krūmų priskyrimo saugotiniams“;

2) Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. D1-87 „Dėl

saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atvejų, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3) Želdinių apsaugos, vykdančios statybos darbus, taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. D1-193 „Dėl želdinių apsaugos, vykdančios statybos darbus, taisyklių patvirtinimo“;

4) Želdinių atkuriamosios vertės įkainiai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. D1-343 „Dėl želdinių atkuriamosios vertės įkainių patvirtinimo“;

5) Želdinių atkuriamosios vertės nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. D1-94 „Dėl želdinių atkuriamosios vertės nustatymo metodikos patvirtinimo“;

6) Sodmenų kokybės reikalavimai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-674 „Dėl sodmenų kokybės reikalavimų patvirtinimo“;

7) Medžių ir krūmų priežiūros, vandens telkinių, esančių želdynuose, apsaugos, vejų ir gėlynų priežiūros taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. D1-45 „Dėl medžių ir krūmų priežiūros, vandens telkinių, esančių želdynuose, apsaugos, vejų ir gėlynų priežiūros taisyklių patvirtinimo“;

8) Želdynų ir želdinių sanitarinės apsaugos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-675 „Dėl želdynų ir želdinių sanitarinės apsaugos taisyklių patvirtinimo“;

9) Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. D1-5 „Dėl želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“;

10) Želdynų ir želdinių būklės stebėsenos programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. D1-31 „Dėl želdynų ir želdinių būklės stebėsenos programos patvirtinimo“;

11) Želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-673 „Dėl želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12) Atskirųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektų rengimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-719 „Dėl atskirųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

13) Želdynų projektų rengimo vadovo atestavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. D1-49 „Dėl želdynų projektų rengimo vadovo atestavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

14) Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. D1-694 „Dėl atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

15) Kriterijai, pagal kuriuos dendrologiškai, ekologiškai, estetiškai vertingi, kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui reikšmingi želdiniai, augantys privačioje žemėje, priskiriami saugotiniams, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-716 „Dėl kriterijų, pagal kuriuos dendrologiškai, ekologiškai, estetiškai vertingi, kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui reikšmingi želdiniai, augantys privačioje žemėje, priskiriami saugotiniams, patvirtinimo“;

16) Atskirųjų želdynų apsaugos ir tvarkymo pavyzdinis reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. D1-62 „Dėl atskirųjų želdynų apsaugos ir tvarkymo pavyzdinio reglamento patvirtinimo“;

17) Metinės statistinės ataskaitos apie savivaldybės teritorijoje esamus, sutvarkytus, įkurtus naujus želdynus teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m.

gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-718 „Dėl metinės statistinės ataskaitos apie savivaldybės teritorijoje esamus, sutvarkytus, įkurtus naujus želdynus teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

18) Žalos aplinkai, sunaikinus ar sužalojus gamtinius kraštovaizdžio kompleksus ir objektus, skaičiavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. D1-269 „Dėl žalos aplinkai, sunaikinus ar sužalojus gamtinius kraštovaizdžio kompleksus ir objektus, skaičiavimo metodikos patvirtinimo“;

19) Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-717 „Dėl medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklės patvirtinimo“.

Nežiūrint teisės aktų, reglamentuojančių želdynų ir želdinių apsaugą, priežiūrą ir tvarkymą, gausos, želdynų ir želdinių apsauga ir tvarkymas daugelyje savivaldybių kelia daug problemų.

Pastaruoju metu ypač padaugėjo pavienių asmenų, visuomeninių organizacijų skundų dėl miestuose ir miesteliuose vykdomo viešųjų erdvių, želdynų tvarkymo, kurio metu yra beatodairiškai kertami medžiai. Visuomenės atstovai skundžiasi ir piktinasi, kad jie nebūna laiku ir tinkamai supažindinami su rengiamais projektais, nevyksta diskusijos, neįtraukiami į sprendimų priėmimą, neatsižvelgiama į visuomenės nuomonę. Skundžiamasi, kad dažnai apie vykdomus projektus sužinoma iš pažymėtų kirsti ar jau nukirstų medžių, priekaištaujama, kad savivaldybės projektų derinimą su visuomene atlieka formaliai.

Šiuo metu Įstatymo 16 straipsnyje visuomenės informavimas ir galimybė dalyvauti priimant sprendimus dėl želdynų kūrimo, želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo reglamentuota fragmentiškai, nenustatant informavimo būdo, periodiškumo, terminų. Įstatyme numatyti tik keli visuomenės informavimo atvejai: savivaldybės turi užtikrinti želdynų ir želdinių inventorizacijos, jų būklės stebėsenos duomenų viešumą, turi informuoti visuomenę, kai numatoma vykdyti želdynų tvarkymo, kūrimo, medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo darbus, kai keičiama žemės sklypo, kuriame auga želdiniai, pagrindinė žemės naudojimo paskirtis, supažindinti visuomenę su želdynų ir želdinių būkle keičiančiais projektais.

Profesionalus želdynų kūrimo ir tvarkymo projektų rengimas – šiuo metu ypač aštrus klausimas. Naujų želdynų kūrimo ir esamų želdynų pertvarkymo sėkmė labai priklauso nuo tinkamai ir atsakingai parengtų želdynų projektų. Atlikus savivaldybių apklausą apie želdynų projektų rengimą ir įgyvendinimą, didžiausios problemos šioje srityje įvardintos šios: želdynų projektus dažnai rengia ir jiems vadovauja ne želdynų srities specialistai, projektų sprendiniai nederinami prie esamos gamtinės situacijos, dėl takų, aikštelių, kitų įrenginių dažnai numatomi kirsti sveiki, brandūs medžiai, netiksliai nurodomi šalinami želdiniai, nenumatoma atlyginti želdinių atkuriamosios vertės, netinkamai suprojektuojami sodinami želdiniai, erdvės.

Šios problemos kyla dėl to, kad želdynų projektų rengimo teisinis reguliavimas Įstatyme yra fragmentiškas – 19 straipsnio 3 dalyje nurodoma tik, kad atskirųjų ir priklausomųjų želdynų tvarkymo ir kūrimo projektai rengiami Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka. Įstatyme nėra aiškaus reglamentavimo dėl želdynus projektuojančių, želdynus ir želdinius prižiūrinčių ir tvarkančių specialistų ir darbų vadovų kvalifikacijos reikalavimų ar mokymo. Projekte siūloma reglamentuoti želdynų kūrimo (želdynų planavimo, želdynų projektavimo ir projektų įgyvendinimo) procesą, numatyti, kad naujiems viešiesiems atskiriesiems želdynams įrengti ar esamiems viešiesiems atskiriesiems želdynams pertvarkyti būtų privaloma parengti želdyno projektą, nustatyti profesinės kvalifikacijos reikalavimus viešuosius želdynus projektuojantiems asmenims.

Dėl Įstatyme neapibrėžtų kvalifikacijos reikalavimų želdynus ir želdinius prižiūrintiems ir tvarkantiems asmenims šiuo metu neužtikrinamas profesionalus šių darbų atlikimas. Įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad gamtosaugos asociacijos, biologinio, dekoratyviosios želdininkystės, kraštotvarkos profilio mokslo ir mokymo įstaigos gali apmokyti darbų vadovus, darbininkus želdinių apsaugos tvarkymo, atkūrimo ir naujų želdinių veisimo klausimais, o želdynus ir želdinius tvarkančios

įmonės privalo turėti apmokytų specialistų, kuriems būtų suteikta teisė vykdyti želdinių veisimo, augančių medžių ir krūmų genėjimo, želdinių apsaugos nuo ligų ir kenkėjų, vejų ir gėlynų įrengimo darbus (13 straipsnio 1 dalis). 2018 m. apklausus savivaldybes apie želdynų ir želdinių tvarkymo problemas ir paslaugų kokybę, paaiškėjo, kad daugeliu atveju ši teisinė nuostata neveikia. Apklausos rezultatai parodė, kad 32 proc. savivaldybių želdynų ir želdinių priežiūros darbus organizuoja pačios arba pasitelkia per užimtumo programą įdarbintus asmenis, 38 proc. – paveda darbus atlikti savivaldybės valdomai įmonei. Savivaldybės akcentavo, kad vykdant želdynų tvarkymą ir priežiūrą trūksta kvalifikuotų darbuotojų, didelė jų kaita, trūksta kompetencijos tiek želdynų priežiūrą vykdantiems, tiek juos prižiūrintiems asmenims. Dėl šios priežasties Projekte siūloma nustatyti profesinės kvalifikacijos reikalavimus viešųjų želdynų ir želdinių priežiūrą ir tvarkymą vykdantiems asmenims.

Dar viena problema – Įstatyme nėra reglamentuotas želdinių būklės ekspertizės atlikimas: nenurodyti atvejai, kada privaloma atlikti želdinių būklės ekspertizę, kokios kvalifikacijos asmenys ją gali atlikti, koku būdu viešinami ekspertizės duomenys. Dažnai, reikalaujant visuomenei, atlikus želdinių būklės ekspertizę paaiškėja, kad projektuose medžių būklė nurodoma daug blogesnė, nei yra iš tikrųjų.

Šiuo metu želdynų ir želdinių ekspertizę reglamentuota poįstatyminiame teisės akte, o Įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje tik pateikiama nuostata, kad želdinių būklės ekspertizę Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka atliekama siekiant ginčytiniais atvejais įvertinti želdinių ekologinę ir estetinę svarbą. Kvalifikaciniai reikalavimai ekspertizę atliekantiems asmenims nėra aiškiai nustatyti – želdinių būklės ekspertizę vykdo prie savivaldybės visuomeniniais pagrindais veikianti želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisija, kuri turi pasitelkti atitinkamos srities specialistą(-us) (Želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-673, 4 p.). Teisinis reglamentavimas, kai želdinių būklės ekspertizės atlikimas numatomas atlikti tik ginčytiniais atvejais, o ją atlikti gali visuomeniniais pagrindais veikianti želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisija, yra ydingas, todėl Projekte numatyta iš esmės pakeisti želdynų ir želdinių būklės ekspertizės atlikimo reikalavimus, nurodant privalomus ekspertizės atlikimo atvejus, kvalifikacinius reikalavimus nepriklausomiems ekspertams, informacijos apie ekspertizę pateikimo visuomenei terminus ir būdus.

Šiuo metu AA Įstatymo 6 straipsnio 7 dalies 7 punktu vietos savivaldos institucijoms želdynų ir želdinių srityje pavestos tik kelios funkcijos: tvarkyti miestų ir kaimų gyvenamųjų vietovių želdynus, rengti ir tvirtinti želdinių apsaugos taisykles, skelbti saugotinais vertingus dendrologiniu, ekologiniu, estetiniu, kultūriniu bei kraštovaizdžio formavimo požiūriu medžius ir krūmus, augančius valstybinėje ne miškų ūkio paskirties žemėje ir privačioje žemėje. 2008 metais priėmus Įstatymą ir savivaldybių institucijoms pavedus želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, želdynų kūrimo, želdinių veisimo valdymo vykdymą, AA įstatymas nebuvo pakeistas. Atsižvelgiant į tai, AAĮ projekte siūloma suderinti savivaldybių institucijų funkcijas, susijusias su želdynų ir želdinių valdymu, taip, kaip numatyta Projekto 5 straipsnyje.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Atsižvelgiant į Projekto derinimo metu gautą Teisingumo ministerijos pastabą dėl Projekto apibrėžtos „želdinių“ sąvokos („želdiniai – ne miško žemėje įveisti ar natūraliai augantys medžiai, krūmai, lianos ir žoliniai augalai“) prieštaravimo Žemės įstatymo ir Žemės mokesčio įstatymo nuostatoms dėl apleistų žemės ūkio naudmenų, buvo numatyta rengiamo Želdynų įstatymo netaikyti apleistiems žemės ūkio naudmenų plotams, apaugusiems sumedėjusiais augalais, išskyrus juose augančius saugomus ir saugotinus želdinius.

Projekte siūloma keisti „želdyno“ sampratą. Siūloma želdynu laikyti ne mažesnę kaip 0,01 hektaro želdinių plotą ir želdyno sąvoką apibrėžti taip: „želdynas – ne mažesnis kaip 0,01 hektaro ne miško žemės plotas su želdiniais, kuriame gali būti vandens telkinių, želdyno įtaisinių“. Želdyno plotą siūloma sumažinti nuo Įstatyme buvusio 0,05 ha ploto iki Projekte numatyto 0,01 ha. Pastaruoju metu ypač miestų centruose dėl esamų statinių rekonstravimo, užstatymo tankinimo patraukliose teritorijose pastebimas želdynų plotų mažėjimas. Šiuo želdyno ploto sumažinimu siekiama užkirsti kelią nedidelių želdynų, kaip svarbių gyvenamosios aplinkos objektų, naikinimui, taip pat sudaryti teises galimybes formuoti mažesnio ploto želdynams skirtus sklypus. Siūlomas želdyno plotas yra susietas su tuo, kad mažiausias žemės sklypo plotas vienbučio gyvenamojo namo statybai yra 0,04 ha, o priklausomųjų želdynų norma procentais nuo žemės sklypo ploto vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijose yra ne mažiau kaip 25 proc. nuo žemės sklypo, t. y. 0,01 ha.

Projekto 6 straipsnio 2 dalyje išskirtos želdynų sistemos sudėtinės dalys: atskirieji želdynai, priklausomieji želdynai, pavieniai želdiniai ir jų grupės ir žaliosios jungtys. Skirtingai nei Įstatyme, Projekte siūloma atskira želdynų sistemos dalimi išskirti pavienius želdinius ir jų grupes. Nedideliuose (mažesniuose nei 0,01 ha) nesuformuotuose žemės plotuose, ypač prie gatvių, pastatų augantys pavieniai želdiniai, reikšmingi formuojant miestų centrų, senamiesčių, tankiai apgyvendintų teritorijų aplinką, svarbūs sujungiant atskiruosius, priklausomuosius želdynus ir žaliasias jungtis į vientisą želdynų visumą. Pagal esamą teisinį reglamentavimą žaliosios jungtys priskirtos atskiriesiems želdynams. Kadangi Projekte žalioji jungtis apibrėžta kaip želdynų, želdinių grupių, pavienių želdinių, vertikaliųjų ir (ar) stogo želdinių visuma, užtikrinanti ryšius tarp gamtinio karkaso struktūrų, sklypas jungčiai negali būti suformuojamas, todėl Projekte šie želdiniai išskirti iš atskirųjų želdynų, kuriems turi būti formuojami tik jiems skirti žemės sklypai ir atliekamas detalus želdynų ir želdinių inventorizavimas, kategorijos.

Projekto 2 straipsnio 2 dalyje sąvokoje „atskirasis želdynas“ išskirtos atskirųjų želdynų rūšys ir nurodyta, kad jis yra žemės sklype, kuris pagal savo naudojimo būdą priskiriamas prie atskirųjų želdynų teritorijų. Tuo jis skiriasi nuo „priklausomųjų želdynų“, apibrėžtų Projekto 2 straipsnio 10 dalyje. Projekte priklausomasis želdynas suprantamas kaip želdynas, esantis žemės sklype, skirtame statiniams ir įrenginiams, tačiau šis sklypas pagal savo naudojimo būdą priskiriamas kitokioms nei atskirųjų želdynų teritorijoms (pavyzdžiui, gali būti žemės sklypai, skirti vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų, daugiabučių gyvenamųjų pastatų ir bendrabučių, visuomeninės paskirties, pramonės ir sandėliavimo objektų, komercinės paskirties objektų, susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių ir kitoms teritorijoms).

Projekto 6 straipsnio 4 dalyje siūloma nekeisti esamo teisinio reglamentavimo – palikti miestų ir miestelių želdynų skirstymą į centrinius, rajoninius ir vietinius atskiruosius želdynus, kurių išdėstymo kriterijus miestų ir miestelių planinėje struktūroje ir jų normas tvirtintų aplinkos ministras. Šis siūlymas grindžiamas aiškumo ir efektyvumo principais, nes toks atskirųjų želdynų suskirstymas buvo įteisintas Įstatymą įgyvendinamajame teisės akte, jis yra veiksmingai naudojamas rengiant bet kurio lygmens kompleksinio ar specialiojo teritorijų planavimo dokumentus, yra aiškus, suprantamas ir priimtinas. Atskirieji želdynai miesto teritorijoje išskiriami atsižvelgiant į gyventojų skaičių, miesto planinę struktūrą, želdynų reikšmingumą ir išdėstymo tolygumą. Vietiniai želdynai išdėstomi miesto gyvenamųjų rajonų kvartalų grupėje, rajoniniai želdynai – miesto gyvenamuosiuose rajonuose, centriniai želdynai išdėstomi gerai pasiekiamose miesto vietose ir skirti kelių gyvenamųjų rajonų gyventojų rekreaciniais poreikiais tenkinti.

Esminiai Projekte siūlomi Įstatymo pakeitimai, padėsiantys spręsti 3 punkte nurodytas problemas, yra šie:

1) Viešasis interesas ir visuomenės informavimas.

Projekte siūloma nustatyti privalomą visuomenės informavimą apie viešųjų atskirųjų želdynų projektų rengimą, sudaryti sąlygas dalyvauti šiame procese teikiant pastabas ir pasiūlymus, įtvirtinta

visuomenės teisė reikalauti viešųjų želdynų ir želdinių ekspertizės atlikimo. Šie reikalavimai padės užtikrinti, kad suinteresuota visuomenė būtų laiku ir tinkamai informuota apie planuojamą želdynų kūrimą ar pertvarkymą ir įtraukta į sprendimų priėmimą pradiname etape, kai yra galimybė svarstyti įvairius galimus želdynų ir želdinių pertvarkymo variantus (alternatyvas) ir priimti su visuomene suderintą tinkamiausią sprendimą.

Projekto 9 straipsnio 7 dalies 1 punkte numatyta, kad viešųjų atskirųjų želdynų projektų rengimo parengiamojo etapo metu bus atliekamos vietos gyventojų apklausos ir konsultacijos, kurių metu gyventojai galės išsakyti savo poreikius, teikti pasiūlymus projekto idėjai ir sprendiniams.

Projekto 19 straipsnyje numatytas privalomas visuomenės informavimas apie numatomus viešųjų želdynų ir želdinių priežiūros, tvarkymo ir atkūrimo darbus, išduotus leidimus saugotinių želdinių kirtimui, kitokiam pašalinimui iš augimo vietos ir genėjimui, želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo komisijos sprendimus, sodmenų, reikalingų želdynų ir želdinių tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo darbams atlikti, poreikį, želdynų ir želdinių inventorizavimo duomenis, informaciją apie želdinių atkuriamosios vertės kompensacijų lėšų panaudojimą per praėjusius kalendorinius metus, želdynų ir želdinių būklės ekspertizės išvadą.

Projekto 24 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad suinteresuota visuomenė (asmenys) ne tik turi teisę gauti informaciją apie vykdomus želdynų ir želdinių tvarkymo ir kitus darbus, bet ir patys teikti pasiūlymus želdinių apsaugos, priežiūros, tvarkymo, viešųjų želdynų kūrimo klausimais.

Atsižvelgiant į tai, kad želdynų apsauga, želdinių kiekio ir rūšių išsaugojimas, jų gerovės užtikrinimas, apsauga nuo neteisėto jų žalojimo ir naikinimo yra visos valstybės bei kiekvieno gyventojo rūpestis ir pareiga, Projekto 24 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad asmenys, pastebėję neteisėtą želdinių žalojimą ar naikinimą, turės informuoti želdynų ir želdinių valdytoją, želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo kontrolę vykdančią instituciją apie kitų asmenų daromą žalą želdynams ar želdiniams.

2) Želdynų ir želdinių būklės ekspertizė.

Projekte siūloma aiškiai reglamentuoti želdynų ir želdinių būklės ekspertizę – numatyti privalomo jos atlikimo atvejus, finansavimą, kvalifikacinius reikalavimus nepriklausomiems želdinių ir želdynų ekspertams, atestatų šiems asmenims išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo esminius reikalavimus.

Projekto 22 straipsnyje želdynų ir želdinių būklės ekspertizę siūloma privalomai atlikti 3 atvejais: 1) kai urbanizuotoje teritorijoje numatoma pertvarkyti didesnius kaip 1 ha ploto viešuosius želdynus; 2) kai numatoma pertvarkyti gatvių želdinius urbanizuotoje teritorijoje, ilgesnėje nei 100 m gatvės atkarpoje, kurioje yra 10 ir daugiau saugotinių želdinių; 3) kai ekspertizę atlikti reikalauja suinteresuota visuomenė, pateikdama rašytinį prašymą, kurį pasirašė ne mažiau kaip 100 asmenų. Privalomai ekspertizei atlikti pasirinkti tie želdinių ir želdynų tvarkymo atvejai, dėl kurių dažniausiai kyla nesutarimai tarp savivaldybių institucijų ir suinteresuotos visuomenės, tai yra atskirųjų želdynų ir gatvių želdinių pertvarkymas. Savivaldybių institucijos, kiti fiziniai ir juridiniai asmenys želdynų ir želdinių ekspertizės paslaugą turėtų pirkti viešojo pirkimo būdu, jos atlikimas reikalautų finansinių, administracinių ir laiko sąnaudų. Tam, kad nebūtų nepagrįstai reikalaujama želdinių ekspertizę atlikti visais atvejais (net pertvarkant 1-2 medžius, kai medžių pertvarkymu būna suinteresuota tik nedidelė dalis gyventojų), keliamas reikalavimas suinteresuotai visuomenei pateikti 100 asmenų pasirašytą prašymą dėl privalomo želdynų ir želdinių būklės ekspertizės atlikimo.

Pagrindinis laukiamas šio teisinio reglamentavimo rezultatas – želdynų ir želdinių būklę vertintų atestuotų nepriklausomų želdynų ir želdinių būklės ekspertai, kurie pateiktų teisingą ir pagrįstą informaciją apie numatytą pertvarkyti želdinių būklę ir, atsižvelgus į ekspertizės išvadą, būtų projektuojami želdynai ar pertvarkomi esami želdiniai.

3) Želdynų projektavimas.

Projekto 9 straipsnyje siūloma išsamiau reglamentuoti želdynų projektų rengimą – numatomi atvejai, kada juos privaloma rengti, išskiriami viešųjų želdynų projektų rengimo etapai (parengiamasis, projektavimo, tvirtinimo), įtvirtinamos privalomos vietos gyventojų apklausos ir (ar) konsultacijos dėl jų poreikių parengiamajame etape, projekto idėjos dėl želdyno paskirties ir galimų pagrindinių želdyno projekto sprendinių ir preliminarus jų įgyvendinimo biudžeto pristatymas ir aptarimas su suinteresuota visuomene bei galutinio želdyno projekto pristatymas suinteresuotai visuomenei.

Pagrindinis želdynų projektavimo platesnio reglamentavimo siekis – viešuosius želdynus kurti ir pertvarkyti ne stichiškai, bet rengiant ir įgyvendinant želdynų projektus, kurie dar parengiamajame etape būtų pristatomi ir aptariami su visuomenei. Projekte nustačius kvalifikacinius reikalavimus viešųjų želdynų projektų vadovams, projektuotojams, želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo darbų vadovams, laukiama profesionaliai ir kokybiškai parengtų želdynų projektų ir įrengtų želdynų.

4) Viešuosius želdynus projektuojančių, viešuosius želdynus ir želdinius prižiūrinčių ir tvarkančių asmenų kvalifikacijos reikalavimai.

Želdynus ir želdinius projektuojančių, tvarkančių ir prižiūrinčių asmenų objektas – gyvi organizmai – želdiniai, kurių būklė, estetinė išvaizda ir ekologinė nauda priklauso nuo jų įveisimo, priežiūros ir tvarkymo. Vienas iš svarbiausių ir sudėtingiausių medžių ir krūmų priežiūros darbų yra genėjimas. Šis darbas ypatingas tuo, kad kiekvienai medžių rūšiai ir želdyno paskirčiai turi būti taikomi skirtingi genėjimo būdai, be to, jie turi būti atlikti tinkamiausiu tos rūšies medžiui metu. Genėti bet kaip ir pavėluotai – reiškia nusilpninti, neatitaisomai sužaloti medžius ir labai sutrumpinti jų amžių ar pasmerkti juos žūčiai. Genint medžius neužtenka nupjauti vieną ar kitą šaką, būtina žinoti, kada ir kaip tai atlikti, dėl to reikalingos įvairiapusės su medžių priežiūra susijusios žinios ir įgūdžiai, aplinkos apsaugos ir darbo saugos reikalavimų išmanymas. Medžių genėjimo specialistai privalo ne tik nugenėti medį, kad jis nekeltų pavojaus žmonėms ar turtui, bet ir nepakenktų paties augalo sveikatai. Todėl Projekto 13 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad viešųjų želdynų ir želdinių priežiūrą ir tvarkymą, saugotinių medžių genėjimą gali atlikti tik gilių profesinių žinių ir nustatytą kvalifikaciją turintys asmenys.

Taip pat Projekto 20, 21 straipsniuose siūloma aiškiai reglamentuoti želdynus projektuojančių, želdynų ir želdinius prižiūrinčių ir tvarkančių specialistų ir darbų vadovų kvalifikacijos reikalavimus. Siūloma nustatyti, kad viešuosius želdynus ir želdinius prižiūrintys ir tvarkantys specialistai privalo būti išklause mokymo programą želdynų apsaugos, priežiūros ir tvarkymo srityje ir turėti tai patvirtinantį dokumentą, o viešųjų želdynų projektus rengiantys, viešųjų želdynų projektų rengimui vadovaujantys asmenys bei viešųjų želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo darbų vadovai privalo turėti atitinkamą aukštąjį universitetinį ir (arba) aukštąjį koleginių, ir (arba) aukštesnįjį išsilavinimą ir (ar) darbo patirtį bei reguliariai kelti kvalifikaciją.

Projekto 20 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytos konkrečios studijų kryptys, kurias baigę asmenys galėtų rengti viešųjų želdynų projektus (architektūros, kraštovaizdžio architektūros, biologijos, ekologijos, gamtinės geografijos, miškininkystės, agronomijos studijų kryptys) ir vadovauti viešųjų želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo darbams (architektūros, kraštovaizdžio architektūros, biologijos, ekologijos, gamtinės geografijos, miškininkystės, agronomijos, aplinkos inžinerijos, statybos inžinerijos ar transporto inžinerijos studijų kryptys). Šias studijų kryptis į Projektą nutarta įtraukti po konsultacijų su socialiniais partneriais, nes darbų kokybės užtikrinimo požiūriu labai svarbu, kad asmenys, rengiantys želdynų projektus, žinotų augalų morfologines savybes, jų augimo sąlygas, išmanytų kraštovaizdžio formavimo, dirvožemio sudėties ir chemijos dalykus, mokėtų komponuoti želdinius, planuoti ir projektuoti želdynus. Želdynų projektus įgyvendinantys, želdynų ir želdinių tvarkymo ir priežiūros darbams vadovaujantys asmenys be visų išvardintų kompetencijų dar turi išmanyti statybos ir inžinerijos klausimus – mokėti skaityti brėžinius, atlikti įvairius želdynų projektuose numatytus įrengimo, želdynų ir želdinių tvarkymo ir priežiūros darbus, taikyti augalų

apsaugos priemonės, žinoti ir laikytis aplinkosaugos, civilinės saugos reikalavimų. Tam reikalingos daugelio dalykų (agronomijos, ekologijos, geochemijos, braižybos, kraštovaizdžio planavimo ir projektavimo, dendrologijos, arboristikos, augalų apsaugos, statybos, inžinerijos ir kt.) žinios, kurios suteikiamos studijuojant Projekte nurodytų kryptių studijose.

Projekte siūloma numatyti pareigą savivaldybėms užtikrinti, kad viešųjų želdynų projektus rengtų bei viešųjų želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo darbus atliktų tik nurodytus reikalavimus atitinkantys asmenys. Geriausia priemonė, padedanti užtikrinti želdynų kūrimo, želdynų ir želdinių inventorizavimo, apsaugos, priežiūros ir tvarkymo ar želdynų ir želdinių būklės ekspertizės darbų profesionalumą – organizuojant viešuosius pirkimus pirkimo sąlygose nurodyti, kokios profesinės kvalifikacijos reikalavimus atitinkantys asmenys turi vykdyti nurodytus darbus. Todėl Projekto 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyta, kad perkančioji organizacija turi atsakingai organizuoti viešuosius pirkimus, kurių eigoje turi užtikrinti, kad su želdynais ir želdiniais susijusius darbus vykdyti būtų atrinkti tik Projekto 20, 21, 23 straipsniuose nurodytą kvalifikaciją turintys asmenys.

Pastaruoju metu didėja vietos bendruomenių, nevyriausybinų organizacijų aktyvumas, jos nori ne tik stebėti, bet ir pačios prisidėti prie savo gyvenamosios aplinkos tvarkymo ir kūrimo. Dalyvaudami įvairiose akcijose, talkose, bendruomenių, nevyriausybinų organizacijų nariai sodina, prižiūri želdinius, tvarko aplinką. Dėl šios priežasties ir sekant Europos miestų savivaldybių geraisiais pavyzdžiais Projekto 10 straipsnio 3 dalyje siūloma įteisinti galimybę savivaldybėms bendradarbiauti su bendruomenėmis kuriant želdynus, sodinant, saugant, prižiūrint ar tvarkant želdinius. Tačiau bendradarbiavimo sutartyse turės būti įrašyta nuostata, kad viešųjų atskirųjų želdynų kūrimo, pavienių želdinių ir jų grupių sodinimo, apsaugos, tvarkymo ir priežiūros funkcijas galės vykdyti tik Projekto VII skirsnyje nustatytos profesinės kvalifikacijos reikalavimus atitinkantys asmenys.

5) Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019-08-28 nutarimą Nr. 893 „Dėl Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo Nr. X-1241 2, 3, 10, 12, 13, 16, 20, 22 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII P-3555“ (toliau – Vyriausybės nutarimas):

- Projekto 2 straipsnis papildytas 3 dalimi apibrėžiant sąvoką „brandus medis“;
- Projekto 13 straipsnio 3 dalis papildyta draudimu kirsti, kitaip pašalinti iš augimo vietos ir intensyviai genėti saugotinus medžius jų vegetacijos laikotarpiu, išskyrus, kai jie kelia pavojų gyventojams, jų turtui ir (ar) automobilių, geležinkelio kelių eismo ir skrydžių saugumui;
- Projekto 19 straipsnio 5 dalyje kvalifikacijos reikalavimai nustatyti tik tiems viešųjų želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo specialistams, kurie atlieka viešųjų želdynų pertvarkymo, želdinių veisimo, medžių ir krūmų kirtimo, genėjimo, vejų ir gėlynų įrengimo, želdinių apsaugos nuo ligų ir kenkėjų darbus. Specialios kvalifikacijos nebūtų reikalaujama iš elementarią einamąją želdynų ir želdinių priežiūrą, pavyzdžiui, vejų šienavimą, lapų, šiukšlių surinkimą, atliekančių darbuotojų.
- kiti Vyriausybės nutarime išdėstyti pasiūlymai įtraukti į Projektą jo rengimo metu.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Poveikis atitinkamai sričiai

Numatomu teisiniu reguliavimu siūloma:

- 1) nustatyti privalomą visuomenės informavimą apie planuojamą želdynų projektų rengimą, viešųjų želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo darbus, viešai skelbti želdynų ir želdinių inventorizavimo, apskaitos ir būklės ekspertizės duomenis, informaciją apie išduotus leidimus saugotinių želdinių kirtimui, kitokiam pašalinimui iš augimo vietos ir intensyviai genėjimui, sodmenų, reikalingų želdynų ir želdinių tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo darbams atlikti, poreikį;

2) sudaryti sąlygas visuomenei dalyvauti viešųjų želdynų kūrimo ar pertvarkymo procese (siekiama visuomenės poreikius išsiaiškinti ir įvertinti prieš pradedant planuoti, projektuoti ir įgyvendinti viešųjų želdynų projektus, visuomenė galės teikti pastabas ir pasiūlymus, reikalauti atlikti viešųjų želdynų ir želdinių būklės ekspertizę);

3) aiškiai reglamentuoti želdynų ir želdinių būklės ekspertizę (numatyti privalomo jos atlikimo atvejus, finansavimą, kvalifikacinius reikalavimus nepriklausomiems želdynų ir želdinių ekspertams, atestatų šiems asmenims išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo esminius reikalavimus);

4) išsamiau reglamentuoti želdynų projektų rengimą (išskirti viešųjų želdynų projektų rengimo etapus (parengiamąjį, projektavimo, tvirtinimo), parengiamajame etape įtvirtinti privalomą vietos gyventojų apklausą, projekto idėjos, alternatyvų pristatymą ir aptarimą su visuomene);

5) nustatyti privalomą, kas 10 metų skirtingu detalumu atliekamą, želdynų ir želdinių inventorizavimą – surenkant apie neurbanizuotoje teritorijoje, žaliosiose jungtyse, privačioje žemėje esančius želdynus ir želdinius tik pagrindinius duomenis arba surenkant išsamius duomenis apie atskiruosius ir priklausomuosius želdynus ir želdinius, viešosiose kapinėse, prie kelių, gatvių, kituose miestų, miestelių ir kaimo gyvenamųjų vietovių viešuosiuose želdynuose augančius želdinius. Per 10 metų laikotarpį keičiasi ne tik medžio parametrai, bet ir jo fizinė, estetinė būklė, ekologinė svarba, todėl būtina laiku įvertinti esamą želdinių būklę ir jų poveikį aplinkai, taip pat ir galintį atsirasti teigiamą ir neigiamą poveikį laike.

Numatomas ilgalaikis teigiamas teisinio reguliavimo poveikis – visuomenė būtų laiku ir tinkamai informuota ir įtraukta į sprendimų, susijusių su želdynų kūrimu ir želdynų ir želdinių priežiūra ir tvarkymu, priėmimą, pagerėtų želdynų projektų kokybė, želdynus ir želdinius tvarkytų ir prižiūrėtų kvalifikuoti specialistai, želdynų ir želdinių būklės ekspertizę atliktų atestuoti nepriklausomi ekspertai.

Poveikis administracinei naštai

Projekte numatomi informaciniai įpareigojimai savivaldybių institucijoms skelbti informaciją visuomenei savivaldybės interneto svetainėje apie numatomus ir vykdomus viešųjų atskirųjų želdynų projektavimo ir tvarkymo darbus, apie išduotą leidimą saugotinų želdinių kirtimui, kitokiam pašalinimui iš augimo vietos ir intensyviai genėjimui, sodmenų, reikalingų želdynams kurti ir želdiniams veisti, poreikį, želdynų ir želdinių inventorizavimo duomenis, želdynų ir želdinių būklės ekspertizės išvadą.

Želdynų ir želdinių inventorizavimas visoje savivaldybės teritorijoje nepriklausomai nuo žemės, kurioje jis yra, nuosavybės formos, buvo numatytas 2007 m. priimtame Želdynų įstatyme, todėl administracinė našta dėl želdynų ir želdinių inventorizavimo nesikeičia, o dėl Projekte numatyto skirtingo želdynų ir želdinių inventorizavimo detalumo lygio net ir sumažėja.

Projekte numatyti 3 atvejai, kada savivaldybių institucijoms privaloma atlikti želdynų ir želdinių būklės ekspertizę. Dėl šio įpareigojimo administracinė našta savivaldybėms padidės, tačiau ši priemonė užtikrins skaidresnį želdynų kūrimo ir pertvarkymo procesą, suinteresuota visuomenė iš anksto bus informuota apie planuojamus veiksmus želdynų teritorijose.

Kartu su Projektu parengta administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaita, kuri darbo tvarka suderinta su Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Poveikis socialinei aplinkai

Projekto įgyvendinimas turės įtakos darbo rinkai dėl kvalifikacinių reikalavimų nustatymo želdynus projektuojantiems, želdynus ir želdinius prižiūrintiems ir tvarkantiems bei želdynų ir želdinių ekspertizę atliekantiems asmenims.

Numatoma stiprinti vietos savivaldos ir nevyriausybinių organizacijų, bendruomenių bendradarbiavimą. Savivaldybių ar kitų viešųjų želdynų valdytojų nustatyta tvarka NVO,

bendruomenės, kitos organizacijos galės prisidėti įrengiant viešuosius želdynus, atkuriant viešuosius želdinius, saugant juos, tvarkant viešųjų želdynų aplinką; dalyvauti želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo komisijos posėdžiuose, reikalauti atlikti želdynų ir želdinių būklės ekspertizę.

Poveikis viešojo valdymo sistemai

Projektas padidins valdymo sprendimų kokybę, suaktyvins visuomenės dalyvavimą viešojo valdymo procesuose. Į sprendimų priėmimą želdynų kūrimo klausimais dar prieš pradėdant planuoti želdynus bus įtraukta suinteresuota visuomenė, atsiklausta jos nuomonės ir įvertinti jos poreikiai. Visuomenės informavimas įvairiais želdynų kūrimo, želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros, tvarkymo klausimais padidins valdymo procesų skaidrumą ir atvirumą visuomenei.

Poveikis aplinkai

Projektas teigiamai įtakos šalies biologinę įvairovę ir kraštovaizdį. Kokybiškai ir profesionaliai suprojektuoti ir tvarkomi želdynai ir želdiniai padidins gamtinio ir urbanizuoto kraštovaizdžio estetinę ir ekologinę vertę ir rekreacinius išteklius. Želdynų plotų didėjimas ir želdinių rūšių įvairovė ir gausa turės teigiamą poveikį žmonių sveikatai ir emocinei būklei, sumažins neigiamą urbanizuotų teritorijų poveikį aplinkai, karščio salos efektą, gausėjantys želdynai sugers perteklinį kritulių kiekį užstatytose teritorijose ir taip prisidės prie klimato kaitos padarinių švelninimo.

Priėmus Projektą ir AAĮ projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai neturės neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Projektu įtvirtinus didesnę viešumą visuose želdynų ir želdinių kūrimo, apsaugos, priežiūros ir tvarkymo etapuose bei sudarius palankesnes sąlygas suinteresuotai visuomenei dalyvauti šiuose procesuose, bus užtikrintas procesų viešumas ir skaidrumas.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Projekto įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai turės teigiamų pasekmių – reikalavimas savivaldybėms strateginiuose dokumentuose numatyti želdynų plėtros, jų tvarkymo apimtis, sodmenų poreikio einamąsias (iki 3 metų) ir ilgalaikes (iki 10 metų) perspektyvas leis želdinių veisimo verslu užsiimantiems subjektams prognozuoti galimus medžių ir krūmų sodmenų poreikius regione, geriau planuoti investicijas.

Teisinis reguliavimas numatomas taikyti nepriklausomų želdynų ir želdinių ekspertų bei želdynų projektų rengimo vadovų veiklai. Norėdami vykdyti želdynų ir želdinių būklės ekspertizės ir (ar) želdynų projektų rengimo vadovų veiklą nepriklausomi ekspertai ar vadovai turės gauti jų kvalifikaciją patvirtinantį atestatą bei savo lėšomis reguliariai kelti kvalifikaciją, ne rečiau kaip kas 5 metus išklausančią specialius kursus. Atestuoti želdynų projektų vadovai užtikrins kokybišką želdynų projektų parengimą, atestuoti nepriklausomi želdynų ir želdinių ekspertai garantuos profesionalų ir patikimą želdyno ar želdinio būklės įvertinimą.

AAĮ projekto įgyvendinimas verslo sąlygoms ir plėtrai įtakos neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Numatoma pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 6 straipsnio 7 dalies 7 punktą, kuriame išdėstytos įstatymo projekte numatytos savivaldybių institucijų kompetencijos želdynų ir želdinių valdymo srityje – organizuoti valstybinėje ir savivaldybei priskirtoje žemėje esančių želdynų ir želdinių apsaugą, priežiūrą ir tvarkymą, naujų želdynų kūrimą ir želdinių veisimą,

dendrologiškai, ekologiškai, estetiškai vertingus, kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui reikšmingus želdinius skelbti saugotinais.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Projekto sąvokos 2019-02-26 aptartos Lietuvių kalbos komisijos posėdyje.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis, Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Projektą, reikės priimti šiuos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymus:

1. Kvalifikacijos kėlimo tvarką viešųjų želdynų projektų vadovams, viešųjų želdynų projektus rengiantiems asmenims bei viešųjų želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo darbų vadovams (kartu su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija).
2. Kvalifikacijos kėlimo tvarką viešųjų želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo specialistams (kartu su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija).
3. Nepriklausomo želdynų ir želdinių eksperto atestato išdavimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo tvarką.
4. Želdynų projektų rengimo vadovo atestato išdavimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo tvarką.

Priėmus Projektą, reikės panaikinti šiuos teisės aktus:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 29 d. nutarimą Nr. 476 „Dėl Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo koncepcijos patvirtinimo“.
2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymą Nr. D1-719 „Dėl atskirųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 22 d. įsakymą Nr. D1-49 „Dėl želdynų projektų rengimo vadovo atestavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymą Nr. D1-718 „Dėl metinės statistinės ataskaitos apie savivaldybės teritorijoje esamus, sutvarkytus, įkurtus naujus želdynus teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Priėmus Projektą, reikės pakeisti šiuos teisės aktus:

1. Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. D1-694 „Dėl atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
2. Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-717 „Dėl medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklės patvirtinimo“.

3. Želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-673 „Dėl želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4. Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. D1-5 „Dėl želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“.

5. Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atvejų, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. D1-87 „Dėl saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atvejų, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

6. Kriterijus, pagal kuriuos dendrologiškai, ekologiškai, estetiškai vertingi, kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui reikšmingi želdiniai, augantys privačioje žemėje, priskiriami saugotiniams, patvirtintus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-716 „Dėl kriterijų, pagal kuriuos dendrologiškai, ekologiškai, estetiškai vertingi, kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui reikšmingi želdiniai, augantys privačioje žemėje, priskiriami saugotiniams, patvirtinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Priimto Projekto nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Projekte numatytam kas 10 metų želdynų ir želdinių inventorizavimui atlikti reikės skirti savivaldybių biudžetų lėšų. Priėmus Įstatymą, nuo 2010 metų Aplinkos ministerija savivaldybėms skyrė lėšų pirminei želdynų ir želdinių inventorizacijai atlikti. Projekte numatyta, kad, atsižvelgiant į želdynų teritorijų ir želdinių svarbą visuomenei, savivaldybės želdynų ir želdinių inventorizavimo darbus galės atlikti skirtingu detalumu – surenkant apie želdynus ir želdinius tik pagrindinius duomenis (neurbanizuotoje teritorijoje, žaliosiose jungtyse, privačioje žemėje) arba surenkant išsamius duomenis apie želdynus ir želdinius (atskiruosiuose ir priklausomuosiuose želdynuose, viešosiose kapinėse, prie kelių, gatvių, kituose miestų, miestelių ir kaimo gyvenamųjų vietovių viešuosiuose želdynuose). Lėšų poreikis želdynų ir želdinių inventorizavimo darbams priklausytų nuo savivaldybės teritorijos dydžio, pirminės želdynų ir želdinių inventorizavimo apimtys, inventorizavimo detalumo. Manoma, kad želdynų ir želdinių inventorizavimui atlikti reikalingų lėšų poreikis galėtų būti 30-50 tūkst. eurų vienai savivaldybei.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „želdynas“ ir „želdiniai“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Aplinkos ministras
Rostutis Mažeika
2019-11-12

2019-11-12
Administravimo departamento
direktorė
Reda Skirkevičiūtė